

Türkiye'nin Doğal Şimşir (*Buxus sempervirens* ve *Buxus balearica*) Lokasyonları

Turkey's Natural Boxwood (*Buxus sempervirens* and *Buxus balearica*) Locations

Ömer Sarı¹ , Fisun Gürsel Çelikel² , Halil Yaşar³

Geliş Tarihi (Received): 24 Mayıs 2023

Kabul Tarihi (Accepted): 20 Kasım 2023

Yayın Tarihi (Published): 20.12.2023

Öz: Türkiye dünyada çok önemli bir şimşir havzasına sahiptir. Bu durum hem ekonomik hem de kültürel olarak coğrafyayı ve insanları oldukça etkilemiştir. Türkiye kuzeyi, güneyi ve batısı olmak üzere dünyada ender ve oldukça büyük şimşir ormanlarına sahip olmasına rağmen, son 10-15 yılda bu orman varlığının büyük bir kısmı yok olmuştur. Bu çalışmada elde edilen bilgiler ve arazi çalışmaları sonucu ülke genelinde ilk kez şimşir lokasyonları kapsamlı olarak belirlenmiştir. Türkiye genelinde yapılan çalışma sonucunda Karadeniz Bölgesinde 14, Marmara Bölgesinde 5 ve Akdeniz Bölgesinde 5 ilde olmak üzere toplam 24 ilde şimşir varlığı tespit edilmiştir. Bunlardan Adana ve Antalya lokasyonlarında sadece *B. balearica* türü yayılış gösterirken Hatay ilinde ise her iki tür (*B. sempervirens* ve *B. balearica*) yayılış göstermektedir. *B. sempervirens* Doğu Karadenizde, Rize, Trabzon ve Giresun'da büyük ormanlar, Orta Karadenizde, Ordu, Samsun ve Sinop'ta küçük alanlar, Batı Karadenizde ise Kastamonu, Karabük, Bartın ve Bolu'da yine büyük ormanlar oluşturduğu belirlenmiştir. Marmara Bölgesinde ise Sakarya ilinde orman büyüklüğünün hatırı sayılır büyüklükte olduğu, Bursa ve Bilecik'te ise küçük alanlarda yayılış gösterdiği görülmüştür. İstanbul, Kocaeli gibi illerde ise canlı lokasyon tespit edilememiş olmakla birlikte, tespit edilen kuruyan alanlarda oldukça küçüktür. Doğu Akdeniz Bölgesinde ise Karhanmaraş, Osmaniye ve Hatay'a uzanan hatta *B. sempervirens* ormanları oldukça büyüktür. Adana, Hatay ve Antalya'da yayılış gösteren *B. balearica* lokasyonları ise küçük ve korumasız alanlardır. Son yapılan çalışmalarda şimşir varlığının bulunduğu lokasyonlar güncellenerek 24 il, 62 ilçe, 200 ana lokasyon olarak yeniden belirlenmiştir. Bu lokasyonların alan ölçümleri ve haritalanması yapılmamıştır. Bu nedenle bu lokasyonların alanlarının belirlenmesi ve haritalarının yapılması önem arz etmektedir. Ayrıca kuruyan alanların lokasyon bilgilerine dayanarak, eldeki genetik kaynakların çoğaltılarak yeniden ağaçlandırılması yapılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: *B. sempervirens*, *B. balearica*, yayılış, doğal lokasyonlar, Türkiye florası

&

Abstract: Türkiye has a very important boxwood basin in the world. This situation has greatly affected the geography and people both economically and culturally. Although Turkey has rare and very large boxwood forests in the world, in its north, south and west, a large part of these forests have disappeared in the last 10-15 years. As a result of the information obtained in this study and field studies, boxwood locations were determined throughout the country for the first time. As a result of the study conducted throughout Türkiye, the presence of boxwood was detected in a total of 24 provinces, 14 in the Black Sea Region, 5 in the Marmara Region and 5 in the Mediterranean Region. While only *B. balearica* species are distributed in Adana and Antalya locations, both species (*B. sempervirens* and *B. balearica*) are widespread in Hatay province. It has been determined that *B. sempervirens* forms large forests in Rize, Trabzon and Giresun in the Eastern Black Sea Region, small forests in Ordu, Samsun and Sinop in the Central Black Sea Region, and large forests in Kastamonu, Karabük, Bartın and Bolu in the Western Black Sea Region. In the Marmara Region, it has been observed that the forest size is considerable in Sakarya province, while it is spread in small areas in Bursa and Bilecik. In provinces such as İstanbul and Kocaeli, although it is not a live location, it is quite small in dry areas. In the Eastern Mediterranean Region, *B. sempervirens* forests are quite large, extending to Karhanmaraş, Osmaniye and Hatay. *B. balearica* locations, distributed in Adana, Hatay and Antalya, are small and unprotected areas. In recent studies, the locations where boxwood is found have been updated and re-determined as 24 provinces, 62 districts and 200 main locations. Field measurements and mapping of these locations have not been made. Therefore, it is important to determine the areas of these locations and make maps. In addition, based on the location information of the dried areas, the available genetic resources should be increased and reforestation should be done.

Keywords: *B. sempervirens*, *B. balearica*, distribution, natural locations, flora of Türkiye

Atıf/Cite as: Sarı, Ö., Çelikel, F. G., & Yaşar, H. (2023). Türkiye'nin doğal şimşir (*Buxus sempervirens* ve *Buxus balearica*) lokasyonları. Uluslararası Tarım ve Yaban Hayatı Bilimleri Dergisi, 9(3), 311-333. doi: 10.24180/ijaws.1301528

İntihal-Plagiarizm/Etik-Ethic: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği, araştırma ve yayın etiğine uyulduğu teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and it has been confirmed that it is plagiarism-free and complies with research and publication ethics. <https://dergipark.org.tr/pub/ijaws>

Copyright © Published by Bolu Abant İzzet Baysal University, Since 2015 – Bolu

¹ Dr. Ömer Sarı, Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü, omer.sari@tarimormman.gov.tr (Sorumlu Yazar / Corresponding author)

² Prof. Dr. Fisun Gürsel Çelikel, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Bahçe Bitkileri Bölümü, fgcelikel@omu.edu.tr

³ Halil Yaşar, Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü, halil.yasar@tarimormman.gov.tr

GİRİŞ

Şimşirler yaprak dökmeyen çalı veya ağaç formu bitkilerdir. *Buxus* türlerinin yayılış gösterdiği alanlar; Avrupa, Akdeniz Havzası ve Orta Doğu, Çin, Japonya, Kore, Malezya ve Filipinler, Afrika, Karayip Adaları, Meksika ve Güney Amerika, Hindistan, Kuzeybatı Himaliyalar ve eski Sovyetler Birliği bölgeleridir. Doğal şimşir türlerinin bulunmadığı alanlar ise ılıman Kuzey Amerika, Antartika ve Avustralya'dır (Köhler ve Brückner, 1982; Larson, 1996; Köhler, 2014). Theplantlist (2023) kayıtlarına göre şimşirlerin 219 tür ismi bulunmaktadır. Ancak bu isimlerden kabul edilmiş 112 şimşir türü dünya genelinde yayılış göstermektedir.

Şimşirler de en eski tarihsel kayıt, Pliyosen dönemine aittir (Larson, 1996). Şimşirler yavaş büyümesi, uzun ömrü olması, hastalık ve zararlı barındırmaması, sık yapraklı ve her dem yeşil oluşu ve de kolayca çoğaltılabilmesi nedeniyle tüm uygarlık tarihi boyunca insanları cezbetmiştir. Değişen morfolojik özellikleri şimşirleri farklı kullanımları için popüler hale getirmiştir. Geçmişte şimşirler; sanayide, ev eşyası, süs eşyası, tarım aletlerinin parçaları, makine parçaları, optik ve cerrahi aletler ve çeşitli kapların yapımında kullanılmıştır. Günümüzde şimşir odunu ticareti eskiye nazaran azalmış olsa da kullanımı sanatsal alanlarda devam etmektedir (Baytop, 1999; Türkyılmaz, 2004). Ayrıca şimşirler çok kullanışlı, çekici bahçe ve peyzaj bitkileridir. Tek olarak, çitler şeklinde, toplu dikimler, saksı bitkisi, kesme yeşillik ve budama sanatı için kullanılırlar (Larson, 1999; Batdorf, 2004). Ayrıca dayanıklı ve gösterişli yeşil yapraklı dalları çeşitli kutlamalarda kullanılmaktadır (Record ve Garrat, 1925; Gottwald, 1958; Van Trier vd., 2005; Sarı ve Çelikel, 2019).

Her yıl, Amerika Birleşik Devletleri'nde yıllık değeri yaklaşık 141 milyon doların üzerinde olan 13 milyon şimşir bitkisi satılmaktadır (USDA.NASS, 2019). Ayrıca şimşir, tüm odunsu süs bitkileri arasında tüketiciler tarafından satın alınan bir numaralı bitkidir (Hall vd., 2021). Ekonomik açıdan en önemli tür olan *B. sempervirens*' in yaklaşık 400 çeşidi vardır (Niemiera, 2018). Avrupa'da artan sanayileşmeyle birlikte, şimşir ticareti en yoğun aşamasına 1860 ile 1910 arasında ulaşmıştır. Bu dönemde 10.000 tonun üzerinde bir işleme miktarı olduğu bildirilmiştir (Gottwald, 1958).

Türkiye florasının *Buxus* spp. türleri için taranması kapsamında daha önce araştırmacılar (Davis, 1982; Aytuğ, 1984; Korkmaz ve Engin, 2001; Avcı ve Özhatay, 2005) tarafından şimşir lokasyonlarının bir kısmı belirlenmiştir. Belirlenen bu lokasyonlara ek olarak, Sarı vd. (2022)'in yaptığı çalışmada; Karadeniz Bölgesinde Artvin, Rize, Trabzon, Giresun, Ordu, Sinop, Kastamonu, Zonguldak, Bartın, Karabük, Düzce, Bolu illerinde, Marmara Bölgesi'nde Sakarya, Kocaeli, İstanbul, Bursa, Bilecik illerinde ve Akdeniz Bölgesinde Kahramanmaraş, Adana, Osmaniye, Hatay ve Antalya illerinde çalışmalar yürütülmüştür. Bu çalışmalar sonucu Türkiye'de kalan son canlı şimşir lokasyonları belirlenmiş ve bu lokasyonlar yayınlanmıştır. Bu çalışmada ise Türkiye'nin tüm şimşir yayılış alanlarının geniş kapsamlı olarak belirlenmesi amaçlanmıştır. Ayrıca Türkiye'de şimşir yayılış alanlarının bir bütün olarak tek bir kaynağa araştırmacılara ve okuyuculara sunulması da bu çalışma ile hedeflenmiştir. Çalışma ile şimşir yayılış alanları il, ilçe, köy ve lokasyon düzeyinde belirlenerek çizelge ve haritalarda gösterilmiştir.

MATERYAL VE METOT

Veri Toplama ve Çalışma Alanı

Şimşir seleksiyonu (*B. sempervirens* ve *B. balearica*) ve çoğaltılması projesi kapsamında 2019-2023 yılları arasında yapılan bu çalışmada Türkiye florasında bulunan *Buxus* spp. türlerinin lokasyonlarının belirlenmesi ve bitki toplanması amaçlanmıştır. Türkiye'deki *Buxus* spp.'nin yayılış alanlarının belirlenmesi amacıyla yapılan ilk faaliyet, daha önce şimşirler üzerine yapılan çalışmaların incelenmesi olmuştur. Bu kapsamda temel kaynaklar, şimşirler konusunda yapılmış araştırma ve tezlerin yanı sıra, gazete haberleri taranmış, yerel halk, kaşık ve ahşap ustalarından bilgiler derlenmiştir. İkinci aşama olarak bilgi toplama formu oluşturup, Karadeniz, Marmara, Ege ve Akdeniz Bölgesi Orman Bölge müdürlükleri aracılığı ile alt birimlere ve Milli Park Müdürlükleri'ne gönderilerek bilgi toplanmıştır. Kurumlardan 21 cevap alınmıştır. Bu formlardan 8 formda bitki yoktur şeklinde cevap gelmiştir. Formlardan şimşirlerin Türkiye'de 15 il, 42 ilçe ve 177 lokasyonda yayılış gösterdiği bilgisi elde edilmiştir. Formlardan elde edilen bilgiler yapılan diğer araştırma çalışmaları ile birleştirildiğinde, 23 ilin

59 ilçesine bağlı 195 köy ve birçok lokasyonda ülke genelinde şimşir varlığının bulunduğu sonucuna varılmıştır. Bu lokasyonlara ek olarak kesin olmayan bazı verilere dayanarak şimşir varlığının olabileceği düşünülen Gümüşhane, Denizli ve Muğla illeri de çalışmaya dahil edilmiştir. Elde edilen bilgiler değerlendirilerek arazi programı oluşturulmuş ve toplamda 26 ilde arazi çalışması yürütülmüştür. Çalışma yürütülen alanlarda şimşir lokasyonları geniş alanları kapsamaktadır. Bu nedenle bu alanlarda koordinat verilmemiştir, sadece canlı şimşir tespit edilen alanlarda koordinat verilmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

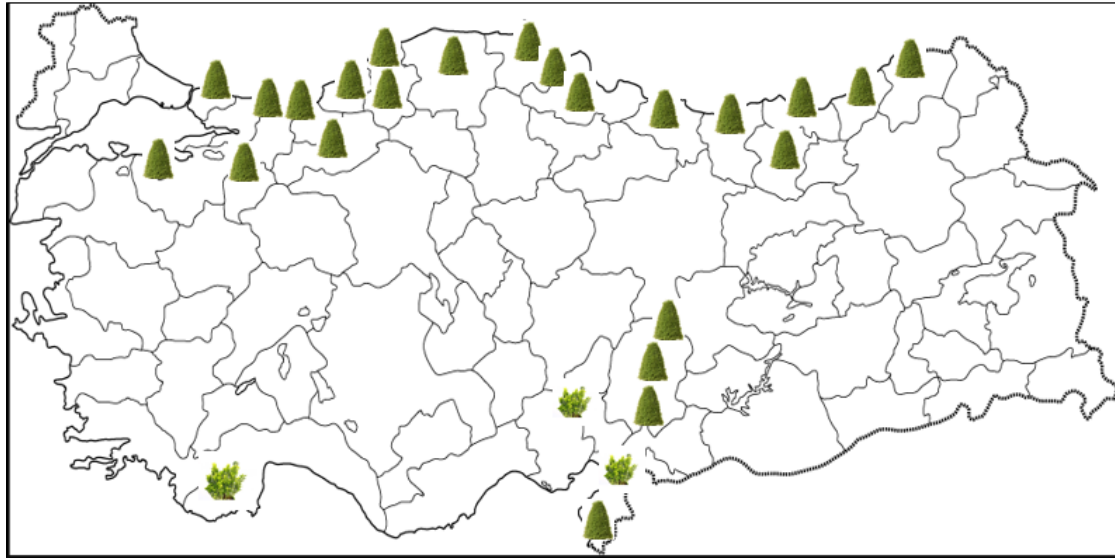
Türkiye genelinde yapılan çalışma sonucunda Karadeniz Bölgesinde 14 ilde, Marmara Bölgesinde 5 ilde ve Akdeniz Bölgesinde 5 ilde olmak üzere toplam 24 ilde şimşir varlığı tespit edilmiştir (Çizelge 1). Bu lokasyonlardan Adana ve Antalya lokasyonlarında sadece *B. balearica* türü yayılış gösterirken Hatay ilinde ise her iki türde yayılış göstermektedir.

Çizelge 1. Şimşirin yayılış gösterdiği bölge ve iller.

Table 1. Regions and provinces where boxwood is distributed.

Bölge	İller
Karadeniz Bölgesi	Artvin, Rize, Trabzon, Gümüşhane, Giresun, Ordu, Samsun, Sinop, Kastamonu Zonguldak, Bartın, Karabük, Düzce, Bolu
Marmara Bölgesi	Sakarya, Kocaeli, İstanbul, Bursa, Bilecik
Akdeniz Bölgesi	Kahramanmaraş, Adana, Osmaniye, Hatay, Antalya

Arazi çalışmalarına dayanarak aşağıdaki şimşir yayılış haritası oluşturulmuştur (Şekil 1).

 B. sempervirens *B. balearica*

Şekil 1. Türkiye'nin güncel şimşir yayılış alanları.

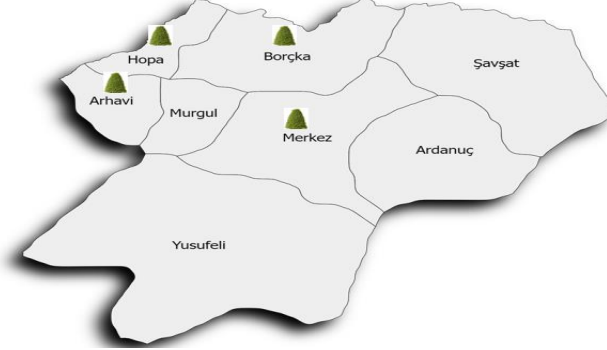
Figure 1. Current boxwood distribution areas of Turkey.

Karadeniz Bölgesi Şimşir Lokasyonları

Karadeniz Bölgesinde 14 ile bağlı 48 ilçe içerisinde 178 ana lokasyonda şimşir olduğu belirlenmiştir.

Artvin

Artvin iline bağlı 4 ilçede 13 şimşir (*B. sempervirens*) lokasyonu bulunmaktadır. Bu lokasyonlar Merkez, Borçka, Hopa ve Arhavi ilçelerinde yer almaktadır. Lokasyonlarda yapılan çalışmalarda büyük oranda şimşirlerin kuruduğu, sadece Hatila Vadisi Milli Parkı içerisinde çok az sayıda ve dağınık bir şekilde şimşirlere rastlanmıştır. Artvin’de yapılan çalışmada büyük şimşir ormanlarına rastlanmamıştır. İldeki şimşir alanları küçük alanlardır (Çizelge 2; Şekil 2).

Şekil 2. Artvin ili şimşir yayılış alanları.

Figure 2. Boxwood distribution areas in Artvin province.

Çizelge 2. Artvin ili şimşir lokasyonları.

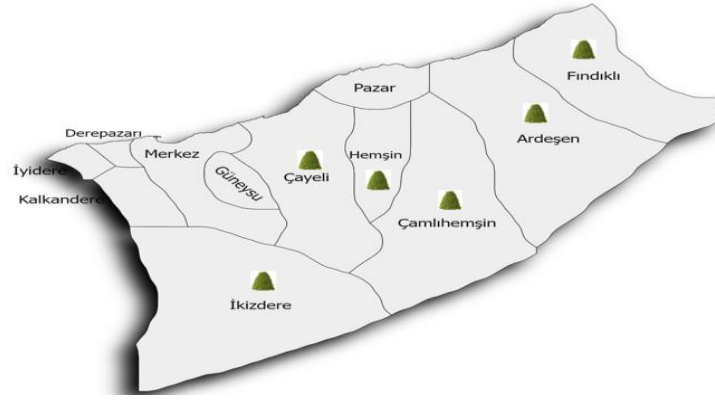
Table 2. Boxwood locations in Artvin province.

İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Lokasyon ismi	Koordinat	
Artvin	Merkez ^{1,2}	Erenler ^{1,2}			
		Sümbüllü ^{1,2}			
		Ormanlı ^{1,2}	Milli Park sahası	41°11'20.43" K	
		Tütüncüler ^{1,2}	Milli Park sahası	41°44'33.36" D	
		Taşlıca/Baş Hatila ^{1,2}	Milli Park sahası		
		Taşlıca/Şartev ^{1,2}	Milli Park sahası		
		Taşlıca/Ayvalı Tarla ^{1,2}	Milli Park sahası		
	Hopa ¹	Subaşı ¹			
		Çamburnu Tabiat Koruma Alanı			
	Borçka	Çamlıköy			
		Çifteköprü köyü			
		Karagöl yolu üzeri 3'üncü km Çoruh nehrinin sol kısmı			
	Arhavi	Kamalat vadisi-Mencuna şelalesi dere boyu			
Toplam	4	13			

¹Artvin Orman Bölge Müdürlüğü Kayıtları, ²Sarı vd. (2022).

Rize

Rize ilinin 5 ilçesine bağlı 11 köyde şimşir (*B. sempervirens*) lokasyonu bulunmaktadır. Bu lokasyonlar Ardeşen, Çamlıhemşin, Fındıklı, İkizdere ve Çayeli ilçelerindedir (Çizelge 3; Şekil 3). Ateş vd. (2010)'nin araştırma bulgularına göre Çayeli, İkizdere, Güneysu, Ardeşen, Çamlıhemşin, Fındıklı ve Hemşin ilçelerinde toplam şimşir alanı 674.5 ha'dır. Rize ilinde 2020 yılında yaptığımız çalışmada Çamlıhemşin ilçesinde Zilkale, Meydan ve Şenköy köylerinde çok az sayıda ve seyrek bir şekilde canlı şimşirlere rastlanmıştır. Diğer lokasyonlarda canlı şimşire rastlanmamıştır (Çizelge 3; Şekil 3).

Şekil 3. Rize ili şimşir yayılış alanları.

Figure 3. Boxwood distribution areas in Rize province.

Çizelge 3. Rize ili şimşir lokasyonları.

Table 3. Boxwood locations in Rize province.

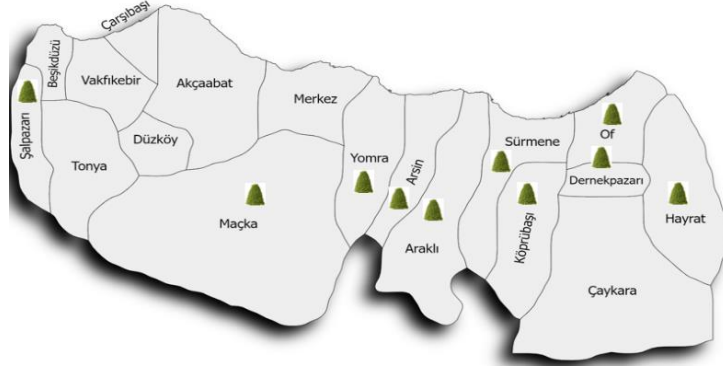
İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Lokasyon ismi	Koordinat
Rize	Çamlıhemşin ^{1,2,3}	Zilkale Köyü ^{1,2,3}	Zilkale	40°53'50.23" K 40°56'33.04" D
		Meydan Köyü ^{1,2,3}	Kolona	
		Şenköy Köyü ^{1,2,3}	Şenköy	
	Fındıklı ^{1,2}	Ihlamurlu ¹	Okura	
		Aslandere ¹	Gürcüdüzü	
		Yaylacılar ¹	Büyükdere-Turhan Mah.	
		Gürsu ¹	Küçükdere	
	Ardeşen ^{1,2}	Aşağıdurak		
	İkizdere ²	Şimşirli köyü		
		İkizdere-Dereköy arası-dereboyu		
	Çayeli ²	Çataldere köyü		
Toplam	5	11		

¹Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü Kayıtları, ² Ateş vd. (2010), ³ Sarı vd. (2022).

Trabzon

Trabzon ilinde yaptığımız çalışmalara göre; Yomra, Maçka, Arsin, Araklı, Sürmene, Of, Hayrat, Köprübaşı ve Şalpazarı olmak üzere 9 ilçeye bağlı 23 köyde şimşir (*B. sempervirens*) lokasyonu bulunmaktadır. Yapılan çalışmada bu ilçelerdeki çoğu lokasyonun kuru olduğu, sadece şimşirlerin ulaştığı en yüksek rakımlarda az sayıda şimşirin kaldığı tespit edilmiştir. Doğu Karadeniz'de şimşirler konusunda literatürde en geniş kapsamlı çalışma Trabzon ve Rize illerindeki şimşir lokasyonları ile ilgilidir. Ateş vd. (2010)'nin araştırma bulgularına göre, Merkez, Maçka, Araklı, Arsin, Yomra, Sürmene, Of, Hayrat, Köprübaşı ve Şalpazarı ilçelerinde şimşir lokasyonları bulunduğu ve şimşir alanlarının toplamının ise 738 ha olduğu tespit edilmiştir. Yaptığımız çalışmada Sürmene ilçesinde Oylum ve Yazıoba mahallelerinde boyları küçük birkaç yeşil şimşire rastlanmıştır. Köprübaşı ilçesinde Büyükdoğanlı Mahallesi'nde de az sayıda yeşil şimşire rastlanmıştır. Hayrat ilçesi Yeniköy mahallesinde Baltacı Deresi boyunca 720-918 m'lerde az sayıda şimşire rastlanmıştır. Araklı ilçesinde Yeşilyurt Mahallesi'ne 3.6 km kala yoğun şimşir ormanı başlar, ancak bu kısım kurumuştur. Çamlıktepe Mahallesi'nde 1500 m rakımda dere yatağından 1000 m yukarıya kadar ulaşan yamaçlarda canlı şimşirler tespit edilmiştir. Bu alan Araklı ilçesinde tespit edilen en yüksek şimşir lokasyonudur. Bu alandan sonra şimşirlere rastlanmamıştır. Maçka ilçesinde şimşirler Galyan barajından başlar, yükselti artıkça yoğunlaşır ve Şimşirli köy merkezine doğru azalır. Köyün yüksek kısmına doğru 20-30 adet boyları 3-4 m'yi bulan şimşirlere rastlanmıştır. Arsin ilçesine bağlı Fındıklı mahallesinden sonra Yanbolu deresi boyunca şimşirler başlar ve Atayurt mahallesine ulaşmadan ufak bir ormana dönüşür. Işhan mahallesinden yukarı Santa harabelerine doğru dere yatağının sağ ve solunda kuruyan şimşirlerin

sürgün verdiği görülmüştür. İşhan ve Dumanlı köylerini ayıran köy sınırında sağlıklı şimşirlere rastlanmıştır. Bu nokta Arsin ilçesinde şimşir tespit edilen en yüksek noktadır. Diğer yandan bu alanın devamı Gümüşhane sınırları içerisinde Dumanlı (Santa) köyünde bir kısmını içerir. Bu nedenle şimşir lokasyonunun bir kısmı da Gümüşhane iline aittir (Çizelge 4; Şekil 4).

Şekil 4. Trabzon ili şimşir yayılış alanları.

Figure 4. Boxwood distribution areas in Trabzon province.

Çizelge 4. Trabzon ili şimşir lokasyonları.

Table 4. Boxwood locations in Trabzon province.

İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Koordinat
Trabzon	Yomra ^{2,3}	Gürsel mahallesi ^{2,3}	
		Gülyurdu ^{2,3}	
		Kömürcü ^{2,3}	
	Maçka ^{1,2,3}	Şimşirliköy ^{1,2,3}	40°47'15.5" K 39°43'49.97" D
	Arsin ^{2,3}	Fındıklı ^{2,3}	
		Atayurt ^{2,3}	
		İşhan ^{2,3}	
	Araklı ^{2,3}	Çalıkıyurt ^{2,3}	40°42'34.07" K 39°49'31.71" D
		Kaymaklı ^{2,3}	
		Yeşilyurt ^{2,3}	
	Sürmene ^{2,3}	Çamlıktepe ³	40°43'28.39" K 40°00'56.06" D
		Oylum ^{2,3}	
		Yazıoba ^{2,3}	
	Hayrat ^{2,3}	Yeniköy ^{2,3}	40°46'33.37" K 40°031'0.39" D
		Yeniköy ^{2,3}	40°47'26.33" K 40°22'35.56" D
		Büyükdoğanlı ^{2,3}	40°43'33.92" K 40°07'16.00" D
	Köprübaşı ^{2,3}	Çifteköprü ^{2,3}	
		Fidanlı ^{2,3}	
		Gündoğan ^{2,3}	
		Akpınar ^{2,3}	
	Şalpazarı ^{2,3}	Sayvançatak ^{2,3}	
	Of ^{2,3}	Aşağıkışlacık ^{2,3}	
Bölümlü ^{2,3}			
Toplam	9	23	

¹Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü Kayıtları, ² Ateş vd. (2010), ³ Sarı vd. (2022).

Gümüşhane

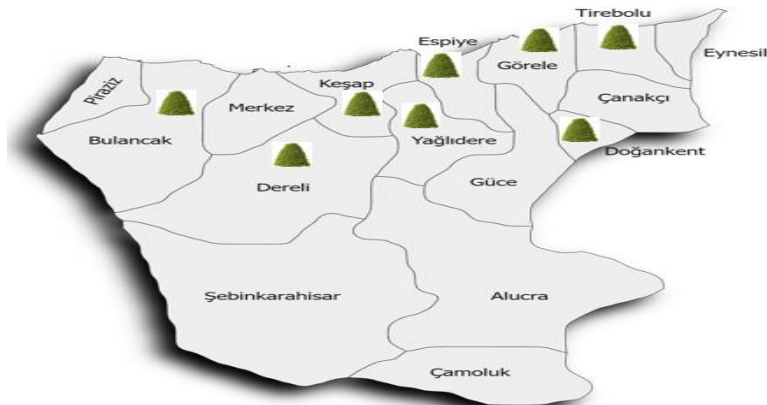
Gümüşhane* ilinin Merkez* ilçesine bağlı Dumanlı (Santa)* köyünde şimşir (*B. sempervirens*) lokasyonu tespit edilmiştir. Ancak bu lokasyon ayrı bir lokasyon olarak nitelendirilmeyip, Tarbzon ilinin Arsin ilçesine bağlı İşhan mahallesi sınırları içerisinde bulunan şimşir lokasyonunun devamıdır (Şekil 5). *Gümüşhane ilindeki şimşir lokasyonları ile ilgili literatür bulunamamış ve lokasyon bu çalışma kapsamında ilk kez belirlenmiştir.

Şekil 5. Gümüşhane ili şimşir yayılış alanları.
Figure 5. Boxwood distribution areas in Gümüşhane province.

Giresun

Giresun ilinin Merkez, Yağlıdere, Espiye, Keşap, Doğankent, Tirebolu, Dereli, Bulancak ve Görele ilçelerinde toplam 29 şimşir (*B. sempervirens*) lokasyonu bulunmaktadır. Giresun ilinin Görele ilçesine bağlı Gülpınar köyünde Çömlekçi Deresi boyunca karşılıklı iki tepe kurmuştur. Doğankent Deregözü köyü yolu üzerinde 1.km'den itibaren şimşir lokasyonlarının başladığı tespit edilmiş ve seyrek olarak Kavraz deresi boyunca canlı şimşirlere rastlanmıştır. Yağlıdere ilçesinde ise ilçe merkezi geçildikten sonra, Akdarı köyünden itibaren şimşirler başlamakta ve dere boyunca devam etmektedir. Kalkancı köyünden itibaren yine dere yatağı boyunca yayılış gösterir ve Umutbükü köyüne ulaştığında yoğunluğu artarak devam eder. Koçlu köyü ise şimşirlerin en yoğun olduğu yerdir. Espiye ilçesine bağlı Gümüşdere köyünden, Ericek köyüne kadar kuruma devam etmektedir. Bu lokasyondaki ağaçlarda az sayıda yeni sürgünler görülmüştür (Çizelge 5; Şekil 6).

Şekil 6. Giresun ili şimşir yayılış alanları.
Figure 6. Boxwood distribution areas in Giresun province.

Çizelge 5. Giresun ili şimşir lokasyonları.

Table 5. Boxwood locations in Giresun province.

İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Koordinat	
Giresun*	Merkez	Çağlayan		
		Akçalı		
		Kaşdibi		
		Akdarı		
		Kanlıca		
		Yağlıdere	Ümitbükü	
			Koçlu,	
			Tekkeköyü	
			Çağlayan	
	Gümüşdere			
	Avluca			
	Espiye	Akkaya		
		Bayrambey		
		Ericcek		
	Keşap	Gürpınar		
		Karabulduk		
		Halkalı		
	Doğankent	Deregözü	40°45'25.76" K 38°53'47.39" D	
		Süttaş		
		Çatak		
		Söğütağacı		
	Tirebolu	Sultanköy		
		Danışman köyü		
	Dereli	Kuzalan Tabiat Parkı	40°37'47.64" K 38°23'46.26" D	
	Bulancak	Obadüzü		
		Kuzköy		
		Damudere		
	Görele	Gülpınar		
Soğukpınar				
Toplam	9	29		

*Giresun ilindeki şimşir lokasyonları ile ilgili literatür bulunamamış ve lokasyonlar bu çalışma kapsamında ilk kez belirlenmiştir.

Ordu

Ordu ilinin Kumru ve Gürgentepe ilçelerinde 4 lokasyonda şimşir (*B. sempervirens*) bulunmaktadır. Kumru ilçesine bağlı Akçadere (Küşnefak kalesi) köyünde şimşirlerinin canlı olduğu ancak kurumlarının başladığı tespit edilmiştir (Çizelge 6; Şekil 7).

Şekil 7. Ordu ili şimşir yayılış alanları.

Figure 7. Boxwood distribution areas in Ordu province.

Çizelge 6. Ordu ili şimşir lokasyonları.

Table 6. Boxwood locations in Ordu province.

İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Lokasyon ismi	Koordinat
Ordu*	Kumru	Akçadere köyü	Küşnefak kalesi	40°51'44.84" K 37°16'38.87" D
		Bahtiyarlar	-	
	Gürgentepe	Saitler		
		Dereyurt		
Toplam	2	4		

*Ordu ilindeki şimşir lokasyonları ile ilgili literatür bulunamamış ve lokasyonlar bu çalışma kapsamında ilk kez belirlenmiştir.

Samsun

Samsun ilinin Çarşamba ve Tekkeköy ilçelerinde 9 şimşir (*B. sempervirens*) lokasyonu bulunduğu tespit edilmiştir. Ancak bu lokasyonlar da canlı şimşirlere rastlanmamıştır (Çizelge 7; Şekil 8).

Şekil 8. Samsun ili şimşir yayılış alanları.

Figure 8. Boxwood distribution areas in Samsun province.

Çizelge 7. Samsun ili şimşir lokasyonları.

Table 7. Boxwood locations in Samsun province.

İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Koordinat
Samsun*	Çarşamba	Aşağımusalla	
		Konukluk	
		Bezirgan	
		Gülören	
		Karakaya	
		Kabaceviz	
		Yeşildere	
		Güldere	
		Tekkeköy	Gökçedere
Toplam	2	9	

*Samsun ilindeki şimşir lokasyonları ile ilgili yeterli literatür bulunamamış, lokasyonlar bu çalışma kapsamında ilk kez belirlenmiştir.

Sinop

Sinop ilinin Durağan ve Dikmen ilçelerinde toplam 4 lokasyonda şimşir (*B. sempervirens*) bulunmaktadır. Bu lokasyonlardan Durağan ilçesindeki Güngören ve Boyabükü lokasyonlarının 2019 yılı Mayıs ayı itibarıyla oldukça sağlıklı olduğu tespit edilmiştir. Ancak iki ay sonra lokasyonlara tekrar gidildiğinde şimşirlerin tamamen kuruduğu belirlenmiştir. Dikmen ilçesinde Kerim ve Karağaç lokasyonlarında ise canlı şimşir tespit edilememiştir (Çizelge 8; Şekil 9).

Şekil 9. Sinop ili şimşir yayılış alanları.

Figure 9. Boxwood distribution areas in Sinop province.

Çizelge 8. Sinop ili şimşir lokasyonları.

Table 8. Boxwood locations in Sinop province.

İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Koordinat
Sinop	Durağan ^{1,3}	Güngören ^{1,3}	41°21'07.36" K 34°59'31.97" D
		Boyabükü ^{1,3}	41°17'13.80" K 35°13'52.81" D
	Dikmen ²	Kerim	
		Karağaç	
Toplam	2	4	

¹ Korkmaz ve Engin (2001), ² Kastamonu Orman Bölge Müdürlüğü kayıtları, ³ Sarı vd. (2022).

Kastamonu

Kastamonu ilinin Azdavay, Cide, Şenpazar ve Pınarbaşı ilçelerine bağlı toplam 44 köye ait lokasyonda şimşir (*B. sempervirens*) bulunmaktadır. Azdavay ilçesinden Pınarbaşı ilçesine giderken 5. km'de yolun sağ ve solunda 1-3 m boyunda şimşirler bulunmaktadır. Bu bölgede sağlıklı şimşirlere rastlansa da önemli bir kısmı kurumuştur. Azdavay - Pınarbaşı arası kuruma daha yoğundur. Pınarbaşı - Cide dağ yolundan Cide sınırına kadar şimşir varlığı devam etmekle birlikte, bu bölgede çok az yeşil şimşir olduğu belirlenmiştir. Bu bölgede 2020 yılı itibarıyla kurumaların yeni olduğu da tespit edilmiştir. Cide sınırından sonra şimşirlere rastlanmamıştır. Ilıca Şelalesinde bulunan şimşirler ise tamamen kurumuştur. Horma Kanyonunda da kurumaların hat safhaya ulaştığı belirlenmiş, ancak canlı birkaç şimşire de rastlanmıştır. Bu alanlar dışında başta Loc Mevkii olmak üzere Kastamonu'daki diğer tüm lokasyonlarda canlı şimşire rastlanmamıştır (Çizelge 9; Şekil 10).

Şekil 10. Kastamonu ili şimşir yayılış alanları.

Figure 10. Boxwood distribution areas in Kastamonu province.

Çizelge 9. Kastamonu ili şimşir lokasyonları.

Table 9. Boxwood locations in Kastamonu province.

İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Lokasyon ismi	Koordinat		
Kastamonu	Azdavay ^{1,2}	Karakuşlu ²	Azdavay-Pınarbaşı	41°35'59.17.14''K		
		Ahatköy ²	yolu 5.km	33°13'55.52.34''D		
	Köseli ¹	Sarıncıköy ²				
		Köseli ¹	Tekeveli Tepesi			
		Sırakaya ¹	Yılgın Tepesi			
		Tarakçı ¹	Gavurharmanı Deresi			
		Velioğlu ¹	Velloğlu Tepesi			
		Musa ¹	Şerenci Dağı			
		Çukurçal ¹	Yılanbaşı tepsi			
		Derebucağı ¹	Kaleburnu Tepesi			
		Hacıahmet ¹	Emirler deresi			
		Kapisuyu ¹	Kapiskaya tepesi			
			Köyceğiz tepesi			
			Karasu mahallesi			
			Karakaya tepesi			
			Olcak deresi			
			Kazanlı ¹	Kıyılıç tepesi		
	Kulakaltı deresi					
	Yanıkçınar sırtı					
	Güney sırtı					
	Olucak ¹			Kale tepesi		
		Ortaca ¹		Ayıcık tepesi		
	Halla tepesi					
	Ovacık ¹	Kayabaşı tepesi				
	Çamdibi ¹	Çalköy mahallesi				
	Hamitli ¹	Eğrikaya tepesi				
	Karakadı ¹	Devrekâni çayı				
		Alaçam tepesi				
		Şenköy ¹	Büyükçukur tepesi			
			Zeytinlik tepesi			
		Kuşkayası ¹	Bakacak mevki			
		Alayazı ¹	Öteyüz tepesi			
		Aydıncık ¹	Kale tepesi			
		Baltacı ¹	Gede mahallesi			
		İlyasbey ¹	Tanışman mahallesi			
		Gündoğan ¹	Belen tepesi			
	Günebakan ¹	Değirmençay tepesi				
	Gürpelit ¹	Fabrika deresi				
		Salman ¹	Göçek mevki			
			Salman deresi			
		Başcavuş ¹	Arap değirmeni			
			Geyik gölü mevki			
		Şenpazar ¹	Alancık ¹	Bakacak mevki		
			Demirkaya ¹	Büyükdüz doruğu		
			Küçükmutlu ¹	Büyükçay		
			Sefer ¹	Kabadağ tepesi		
			Tepecik ¹	Tepecik köyü civarı		
	Dereköy ¹		Yörecik mahallesi civarı			
	Dağlı ¹		Dağlı köyü civarı			
	Gürpelit ¹		Gürpelit köyü civarı			
	Aşıklı ¹		Aşıklı köyü civarı			

¹ Kastamonu Orman Bölge Müdürlüğü kayıtları, ² Sarı vd. (2022).

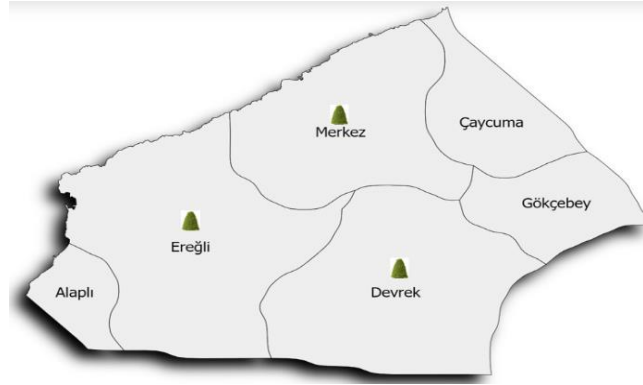
Çizelge 9. Devamı.

Table 9. Continue.

İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Lokasyon ismi	Koordinat
		Yanarca ^{1,2}		
		Damla ^{1,2}		
	Pınarbaşı ^{1,2}	Salıfköy ^{1,2}		
		Dereyol ^{1,2}		
		Karafasil ^{1,2}		
Toplam	4	44		

Zonguldak

Zonguldak ilinin Merkez, Ereğli ve Devrek ilçelerine bağlı 9 köy içerisinde 19 lokasyonda şimşir (*B. sempervirens*) bulunmaktadır. Ancak bu lokasyonlar da yapılan çalışmalarda canlı şimşirlere rastlanmamıştır (Çizelge 10; Şekil 11).

Şekil 11. Zonguldak ili şimşir yayılış alanları.

Figure 11. Boxwood distribution areas in Zonguldak province.

Çizelge 10. Zonguldak ili şimşir lokasyonları.

Table 10. Boxwood locations in Zonguldak province.

İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Lokasyon ismi
Zonguldak	Ereğli ¹	Armutlucuma ¹	45 No'lu Bölme
			46 No'lu Bölme
		Aydın Köyü ¹	47 No'lu Bölme
			48 No'lu Bölme
		Düzpelit ¹	72 No'lu Bölme
			73 No'lu Bölme
			74 No'lu Bölme
			80 No'lu Bölme
			81 No'lu Bölme
			82 No'lu Bölme
		İskenderli ¹	83 No'lu Bölme
			87 No'lu Bölme
		Ortaköy-Armutlucuma ¹	88 No'lu Bölme
			89 No'lu Bölme
Yazıören ¹	90 No'lu Bölme		
İskenderli-Kayalıdere ¹	119 No'lu Bölme		
	120 No'lu Bölme		
Devrek ¹	Alparslan Köyü ¹	39-40 Nolu Bölme	
Merkez ¹	Sofular Köyü ¹	Taşocağı mevkii	
Toplam	3	9	

¹ Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü kayıtları.

Bartın

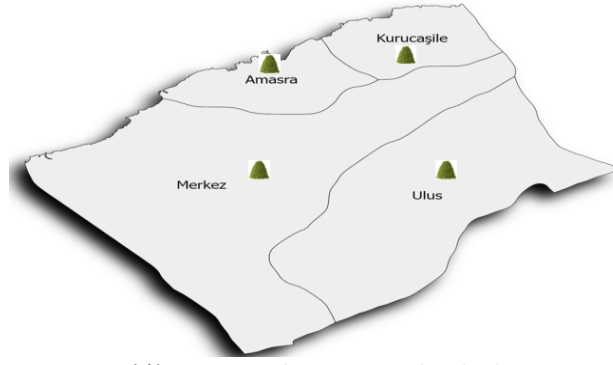
Bartın ilinin Merkez, Amasra, Ulus ve Kurucaşile ilçelerine bağlı 24 köy içerisinde 24 lokasyonda şimşir (*B. sempervirens*) bulunmaktadır. Bartın ilindeki lokasyonlarda yapılan arazi çalışmalarında şimşir lokasyonlarında canlı şimşire rastlanmamıştır. Bartın ilinde şimşir lokasyonları oldukça geniş bir alana yayılmış olmakla birlikte özellikle Amasra'da şimşirlere deniz kenarında da rastlanmıştır. Nitekim Tavşan adası üzerinde de şimşirler tespit edilmiştir. Türkiye geneli şimşir lokasyonlarında yapılan çalışmalarda sadece Amasra'da bu seviyede şimşir lokasyonuna rastlanmıştır. Ulus ilçesi Kalecik köyünde 390 m de Şimşirli cami ve etrafında bulunan mezarlıkta 10-15 m boyunda şimşirlere rastlanmıştır. Bu cami ve çevresindeki şimşirlere dönemin önemli alimlerinden Şimşirli Baba'dan dolayı kutsallık atfedildiği için şimşirler zarar görmemiştir. Ancak bu şimşirlerde kurumalardan nasibini almış ve çok az bir kısmı yeşil kalabilmiştir. Bu bölgede cami çevresinde bulunan mezarlık dışında şimşirler, dere yatağının sağ ve solunda yol boyunca devam etmektedir (Çizelge 11; Şekil 12).

Çizelge 11. Bartın ili şimşir lokasyonları.

Table 11. Boxwood locations in Bartın province.

İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Lokasyon ismi
Bartın	Amasra ^{1,2}	Çanakçılar ^{1,2}	140-126
		İnciğez ^{1,2}	121-124-125
		Topallar ^{1,2}	72
		Aliobası ^{1,2}	26
		Yukarısal ^{1,2}	141-74-75-76-77
		Çakrazboz ^{1,2}	37-67
		Karakaçak ^{1,2}	65-66-119-122-123
		Makaracı ^{1,2}	115-118-120
	Kurucaşile ^{1,2}	Başköy ^{1,2}	102-103-118
		İlyasgeçidi ^{1,2}	29-30
		Kapısuyu ^{1,2}	12
	Merkez ^{1,2}	Kayacılar ^{1,2}	KDMP
		Arit/Şahin ^{1,2}	Keçikuzu 49 nolu bölme
		Karşıyaka ^{1,2}	
		Çerde ^{1,2}	KDMP
	Ulus ^{1,2}	Karahasan ^{1,2}	KDMP
		Kızıllar ^{1,2}	Yemişençayı
			Fındıcak
		Kumluca ^{1,2}	Isırganlık
		Uluköy ^{1,2}	Arıkayası
		Kalecik ^{1,2}	Şimşirlicami
		Buğurlar ^{1,2}	Ulupınar
		Dorcaşahince ^{1,2}	Demirören
		Karakışla ^{1,2}	Boğadağı
Kayabaşı ^{1,2}		Balderesi	
Toplam	4	24	

¹ Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü kayıtları, ² Sarı vd. (2022).

Şekil 12. Bartın ili şimşir yayılış alanları.

Figure 12. Boxwood distribution areas in Bartın province.

Karabük

Karabük ilinin Yenice ilçesine bağlı 3 köyde 20 lokasyonda şimşir (*B. sempervirens*) bulunmaktadır. Bu alanlarda yapılan çalışmada canlı şimşirlere rastlanmamıştır (Çizelge 12; Şekil 13).

Çizelge 12. Karabük ili şimşir lokasyonları.

Table 12. Boxwood locations in Karabuk province.

İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Lokasyon ismi
Karabük	Yenice ¹	Yazı Köyü ¹	Şeker Mahallesi Mvk.
			İncebacakoğlu Mvk.
			İncevez Mvk.
			Uçantepe Mvk.
			Değirmendere Mvk.
			Aslanbaşı Tepesi Mvk.
			Bitraklıyazı Tepesi Mvk.
			Darıyazısı Mvk.
			Şeytanderesi Mvk.
			Sakallımezar Sırtı Mvk.
		Tır Köyü ¹	İrsaksivrisi Tepesi Mvk.
			Aktaşlıderesi Mvk.
			Deliçobankışla Tepesi Mvk.
			Kötünlükaya Deresi Mvk.
			Kuzdağ Köyü Mvk.
			Çakıroğlu Mvk.
			Taşpınar Tepesi Mvk.
			Balıkıkaya Mahallesi Mvk.
			Yapazderesi Mvk.
			Aşağıkavaklı Mvk.
Toplam	1	3	

¹ Zonguldak Orman Bölge Müdürlüğü kayıtları.

Şekil 13. Karabük ili şimşir yayılış alanları.
Figure 13. Boxwood distribution areas in Karabük province.

Bolu

Bolu ilinin Göynük ilçesine bağlı 3 köyde şimşir (*B. sempervirens*) bulunmaktadır. Şimşirler Karagöl yaylasından inerken ırmak kenarlarının sağ ve solunda yayılış göstermektedir. Şimşirler 4-5 m boylarında ve özellikle koyu yaprak rengine sahiptirler. Değirmenözü'nden yukarıya doğru ise şimşir ormanının geniş bir alanı kapladığı ve bu alandaki şimşirlerin ise 5-6 m boyunda olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 13; Şekil 14).

Şekil 14. Bolu ili şimşir yayılış alanları.
Figure 14. Boxwood distribution areas in Bolu province.

Çizelge 13. Bolu ili şimşir lokasyonları.

Table 13. Boxwood locations in Bolu province.

İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Koordinat
Bolu	Göynük ^{1,2}	Hisarözü ^{1,2}	40°28'19.25" K
		Değirmenözü ^{1,2}	
		Hacımahmut ^{1,2}	
Toplam	1	3	

¹ Bolu Orman Bölge Müdürlüğü kayıtları, ² Sarı vd. (2022).

Düzce

Düzce ilinin Merkez ilçesinde Samandere Vadisi^{1,2}, Şimşirlik Mevkii^{1,2'}nde çalışma yürütülmüş ancak bu bölgede kurumaların hat safhaya ulaştığı tespit edilmiştir. Bu alanda az sayıda yeşil şimşir (*B. sempervirens*) tespit edilmiştir (Şekil 15).

Şekil 15. Düzce ili şimşir yayılış alanları.

Figure 15. Boxwood distribution areas in Düzce province.

Marmara Bölgesi Şimşir Lokasyonları

Yapılan çalışmalarda Marmara Bölgesinde 5 il, 7 ilçe ve 12 ana lokasyonda şimşir bulunduğu belirlenmiştir.

Sakarya

Şekil 16. Sakarya ili şimşir yayılış alanları.

Figure 16. Boxwood distribution areas in Sakarya province.

Sakarya ilinin Taraklı ilçesine bağlı 4 köyde 8 lokasyonda şimşir (*B. sempervirens*) bulunmaktadır. Lokasyonda yapılan çalışmalarda Karagöl Yaylasına giden yol üzerinde oldukça sağlıklı şimşir ormanına, yayla içerisinde ise kümeler halinde şimşir topluluklarına rastlanmıştır. Bu alan Türkiye'nin Kuzeyinde bulunan ve Bolu ili Göynük ilçesindeki lokasyonlar ile birlikte sağlıklı kalabilen en büyük alanı oluşturmaktadır (Çizelge 14; Şekil 16).

Çizelge 14. Sakarya ili şimşir lokasyonları.

Table 14. Boxwood locations in Sakarya province.

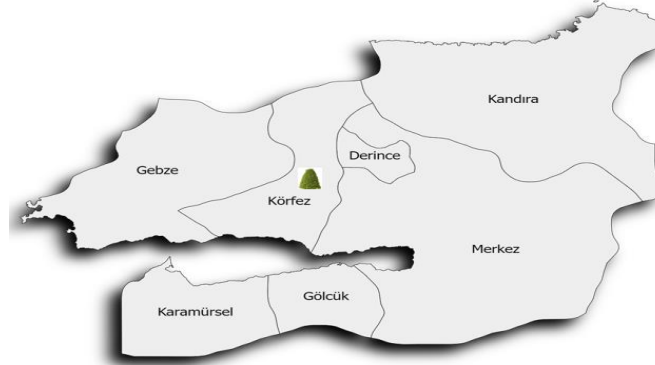
İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Lokasyon ismi
Sakarya	Taraklı ^{1,2}	Kemaller ^{1,2}	Karagöl
			22 nolu bölme
			26 nolu bölme
		İç dedeler ^{1,2}	Karagöl
			58 nolu bölme
			6 nolu bölme
		Mahdumlar ^{1,2}	Karagöl
			7 nolu bölme
Alballar ^{1,2}	Karagöl		
	27 nolu bölme		
			30 nolu bölme
			61 nolu bölme
Toplam	1	4	

¹ Sakarya Orman Bölge Müdürlüğü kayıtları, ² Sarı vd. (2022).

Kocaeli

Körfez¹ ilçesine bağlı Alihocalar¹ ve Dikenli köyü¹, Gebze¹ ilçesine bağlı Tepemanayır Mahallelerinde¹ şimşir (*B. sempervirens*) lokasyonlarının varlığına ilişkin bilgiler bulunmakla birlikte, bu alanlarda yürütülen tespit çalışmalarında hem kuru hem de canlı şimşirlere rastlanmamıştır (Şekil 17).

¹ Sakarya Orman Bölge Müdürlüğü kayıtları

Şekil 17. Kocaeli ili şimşir yayılış alanları.

Figure 17. Boxwood distribution areas in Kocaeli province.

İstanbul

Şekil 18. İstanbul ili şimşir yayılış alanları.

Figure 18. Boxwood distribution areas in Istanbul province.

İstanbul ilinde Şile ve Sarıyer ilçelerine bağlı 3 köydeki 8 lokasyonda şimşir (*B. sempervirens*) bulunmaktadır. Bu ilçelerde yapılan çalışmalarda sadece Şile ilçesinde Hacılı ve Göksu lokasyonlarında kuru şimşirlere rastlanmıştır (Çizelge 15; Şekil 18).

Çizelge 15. İstanbul ili şimşir lokasyonları.

Table 15. Boxwood locations in Istanbul province.

İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle ismi	Lokasyon ismi
İstanbul	Şile ¹	Ağva ¹	Göksu
			Karabeyli
			Geredeli
			Hacılı
			Çataklı
			Kalemköy
		Mercanköşk ¹	
	Sarıyer ¹	Bahçeköy ¹	
Toplam	2	3	

¹ İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü kayıtları.

Bilecik

Bilecik ilinin Merkez ilçesine bağlı Abadiye^{1,2} köyünde 40°10'12.61"K, 29°44'14.40" D koordinatlarında (417 nolu bölme) dere içerisinde şimşirler (*B. sempervirens*) lokal yayılış göstermektedir. Bu bölgede 2019 yılında yapılan çalışmada şimşirlerin kuruduğu ve kurumaların daha yeni olduğu tespit edilmiştir (Şekil 19).

Şekil 19. Bilecik ili şimşir yayılış alanları.

Figure 19. Boxwood distribution areas in Bilecik province.

¹ Bursa Orman Bölge Müdürlüğü Kayıtları, ² Sarı vd. (2022)

Bursa

Bursa ilinin Mustafa Kemal Paşa^{1,2} ilçesine bağlı Çivilicam^{1,2} köyünde şimşir (*B. sempervirens*) lokasyonu bulunmaktadır. Lokasyon 1066 m yükseklikte 39°54'09.34" K, 28°42'59.53" D koordinatlarındadır. Bu lokasyon Marmara Bölgesinin en güneyindeki tespit edilebilen tek sağlıklı lokasyondur. Bu alandaki şimşirlerin boyu 1-2 m'dir (Şekil 20).

¹ Bursa Orman Bölge Müdürlüğü Kayıtları

² Sarı vd. (2022)

Şekil 20. Bursa ili şimşir yayılış alanları.

Figure 20. Bursa province boxwood distribution areas.

Akdeniz Bölgesi Şimşir Lokasyonları

Yapılan çalışmalarda Akdeniz Bölgesinde 5 il, 7 ilçe ve 10 ana lokasyonda şimşir bulunduğu belirlenmiştir.

Adana

Adana ilinin Feke ilçesinde *B. balearica* yayılış göstermektedir. Feke ilçesinde köprüden sola dönüp dere boyunca hareket edilip Belen köyü geçildikten sonra lokasyona ulaşılmaktadır. Lokasyon dar bir kanyonun andıran her iki tarafını da sarp kayalıkların oluşturduğu bir vadide yer almaktadır. Lokasyonun

ortasından yol geçmekte, aşağısında ise dere mevcuttur. Lokasyon 37°52'32.65" K, 35°50'48.50" D koordinatlarında 900 m rakımda bulunmaktadır (Aytuğ, 1984; Sarı vd., 2022) (Şekil 21).

Şekil 21. Adana ili şimşir yayılış alanları (*B. balearica*:).
Figure 21. Boxwood distribution areas in Adana province.

Kahramanmaraş

Kahramanmaraş ilinin Andırın ilçesinde 2 şimşir (*B. sempervirens*) lokasyonu bulunmaktadır. Kahramanmaraş Andırın ilçesinde 2019 yılında yapılan çalışmada merkezden 3-4 km patika yoldan dağ tırmanışı yapıp daha sonra orman içerisinden ulaşılabilen ve dağın düz olan kısmına ulaşıldığında sağlı - sollu tepeye doğru sık bir şimşir lokasyonu olduğu belirlenmiştir. Lokasyon 37°33'46.71" K, 36°22'56.83" D koordinatlarında 1325 m rakımda bulunmaktadır (Aytuğ, 1984; Sarı vd., 2022). Bir diğer lokasyon olarak Tırl dağı ve Sarımsak dağı mevki belirlenmiştir ancak şartlarının olumsuzluğu nedeniyle bu bölgelere ulaşılammıştır (Çizelge 16; Şekil 22).

Şekil 22. Kahramanmaraş ili şimşir yayılış alanları.
Figure 22. Boxwood distribution areas in Kahramanmaraş province.

Çizelge 16. Kahramanmaraş ili şimşir lokasyonları.

Table 16. Boxwood locations in Kahramanmaraş province.

İl	İlçe	Lokasyon ismi	Koordinat
Kahramanmaraş	Andırın ^{1,2}	Dağlık alan ^{1,2}	37°33'46.71" K 36°22'56.83" D
		Tırl dağı	
		Sarımsak dağı ¹	
Toplam	1	3	

¹Aytuğ, (1984), ²Sarı vd. (2022).

Osmaniye

Düziçi ilçesinde bulunan Düldül Dağında 37°21'24.08" K, 36°28'14.05" D koordinatlarında 1000-2100 m arasında dağın zirvesine kadar büyük bir şimşir (*B. sempervirens*) ormanı bulunmaktadır. Şimşirler genellikle 1-3 m boyunda olduğu belirlenmiştir. Türkiye' deki şimşir lokasyonlarının en yüksek lokasyonu bu bölgede tespit edilmiştir. Bu lokasyonda şimşirler 1000 m den başlayıp 2100 m'ye kadar kesintisiz olarak devam etmektedirler. Yükselti arttıkça şimşirlerin boylarının küçüldüğü tespit edilmiştir(Çizelge 17; Şekil 23).

Şekil 23. Osmaniye ili şimşir yayılış alanları.

Figure 23. Boxwood distribution areas in Osmaniye province.

Çizelge 17. Osmaniye ili şimşir lokasyonları.

Table 17. Boxwood locations in Osmaniye province.

İl	İlçe	Lokasyon ismi	Koordinat
Osmaniye	Düziçi ^{1,2,3}	Çitli ^{1,2,3} Kuşçu ^{1,2,3}	Düldül dağı mevkii 37°21'24.08" K, 36°28'14.05" D
Toplam	1	2	

¹ Adana Orman Bölge Müdürlüğü Kayıtları, ² Aytuğ, (1984), ³ Sarı vd. (2022).

Hatay

Şekil 24. Hatay ili şimşir yayılış alanları (*B. balearica*:).

Figure 24. Boxwood distribution areas in Hatay province.

Hatay ili hem *B. sempervirens*, hem de *B. balearica* türünün yayılış gösterdiği Türkiye'deki tek ildir. İilde *B. sempervirens* türü Samandağ ve Dört Yol ilçeleri içerisinde 2 lokasyonda yayılış göstermektedir. *B. balearica* ise sadece Merkez ilçede tek lokasyonda (Habib-i Neccar Dağı) bulunur. İilde *B. sempervirens* Samandağ ilçesinde Büyükoba ve Çamlıyayla köylerini içine alan ve orman yolundan ulaşılabilen Eğri Kaya

tepesinde yayılış göstermektedir. Bu lokasyona 2019 yılında gidilmiştir. Lokasyon Türkiye'deki en sağlıklı lokasyonlardan biri olduğu, oldukça geniş bir alana yayıldığı ve sık bir şimşir ormanı olduğu görülmüştür. Öyle ki şimşir ormanının içine girmek ve ilerlemek oldukça güçtür. Ne yazık ki 2021 yılında son yapılan tespitlerde bu lokasyonda da kuruma olduğu görülmüştür. Bir diğer *B.sempervirens* lokasyonu ise Erzin - Dörtyol arasında bulunan Kozludere boyunca dere yatağından dağ zirvesine doğru uzanan şimşir alanıdır (Çizelge 18; Şekil 24). Bu alanda çalışma 2021 yılında yapılmıştır. Bu ormanda Ak vd. (2021) tarafından şimşir güvesine rastlanmış ve ormanın sağlıksız olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 18. Hatay ili şimşir lokasyonları.

Table 18. Boxwood locations in Hatay province.

İl	İlçe	Köy/Belde/Mahalle/Lokasyon ismi	Koordinat
Hatay	Samandağ ^{1,2}	Büyükoba köyü ^{1,2} (<i>B. sempervirens</i>)	36°11'15.98" K 35°55'55.18" D
	Dörtyol ^{1,2}	Kozludere lokasyonu ^{1,2} (<i>B. sempervirens</i>)	36°19'0.336" K 36°55'2.3556"D
	Merkez ^{1,2}	Habib-i Neccar Dağı ^{1,2} (<i>B. balearica</i>)	36°12'34.00" K 36°10'58.14" D
Toplam	3	3	

¹ Aytuğ, (1984), ² Sarı vd. (2022).

Antalya

Antalya ilinin Kumluca ilçesinde *B. balearica* türünün tek lokasyonu bulunmaktadır. Lokasyon Adrasan kalesinin hemen üzerinde 36°19'02.61" K, 30°28'01.11" D koordinatlarında ve 600-800 m rakımda bulunmaktadır (Aytuğ, 1984; Sarı vd., 2022). Bu lokasyonda 2021 yılında yapılan çalışmada Adrasan kalesinden kayalık zirveye doğru tırmanırken az sayıda şimşire rastlanmıştır (Şekil 25).

Şekil 25. Antalya ili şimşir yayılış alanları (*B. balearica*:).
Figure 25. Boxwood distribution areas in Antalya province.

Diğer Çalışmalar

Yukarıdaki alanlar dışında Antalya ilinde Darım dağı, Kadın dağı, Elmalı dağları, Bademli ve Akseki de Tahtalı dağı, Olimpos ve Beydağlarında çalışma yürütülmüştür. Diğer bir il ise Muğla'dır ve Muğla'dan Denizli'ye uzanan hat üzerinde çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmada Köyceğiz'e bağlı Sandras dağı, Ağla yayla, Dalyan Çayı boyunca, Muğla-Marmaris yolu 42. km Çetibeli bölgesi, Sultaniye köyü ve Çamlıköyde çalışma yürütülmüştür. Yine Muğla Okçular Köyü ve Dalaman ile Denizli sınırını oluşturan Çal, Şimşir, Dumlu ve Aygır dağlarında çalışma yürütülmüştür. Ancak bu lokasyonlarda şimşire rastlanmamıştır. Bu illerde şimşirin akça ağaç ile sıklıkla karıştırıldığı tespit edilmiştir. Bir diğer arazi çalışması ise Gaziantep ilinin Nurdağı ve Bahçe ilçelerinde yapılmış, ancak bu çalışmalarda da şimşir lokasyonuna rastlanmamıştır.

Davis (1982), *B. sempervirens*' in Kocaeli, Bolu, Zonguldak, Kastamonu, Trabzon, Rize, Artvin, Denizli ve Kahramanmaraş'ta yayıldığını ve *B. balearica* Lam. ise Antalya, Adana ve Hatay illerinde yayılış gösterdiğini bildirmiştir. Ayrıca Aytuğ (1984) tarafından bildirilen yerler, Denizli ili dışında Davis (1982) tarafından bildirilen yerler ile aynıdır. Ayrıca Korkmaz ve Engin (2001), Sinop ili Durağan ilçesinde

Kepez vadisinin batısında 300 m yükseklikte bir şimşir lokasyonu olduğunu bildirmiştir. Ateş vd. (2010)'nin yaptıkları çalışmalara göre Çayeli, İkizdere, Güneysu, Ardeşen, Çamlıhemşin, Fındıklı ve Hemşin ilçelerinde 674.5 ha şimşir alanı bulunmaktadır. Yine Tarbzon'da Ateş vd. (2010) Merkez, Maçka, Araklı, Arsin, Yomra, Sürmene, Of, Hayrat, Köprübaşı ve Şalpazarı ilçelerinde şimşir lokasyonları bulunduğunu ve bu şimşir alanlarının toplamının ise 738 ha olduğunu bildirmiştir. Bizim yaptığımız çalışmada ise Karadeniz Bölgesinde Giresun, Gümüşhane, Ordu, Samsun illerinde, Marmara Bölgesinde Sakarya, İstanbul, Kocaeli, Bilecik ve Bursa illerinde yeni lokasyonlar tespit edilerek kayda alınmıştır. Bu yapılan tespitler ile Türkiye geneli şimşir lokasyonlarının genel yayılış hattı çıkartılmış ve şimşir varlığının bulunduğu lokasyonlar güncellenerek 24 il, 62 ilçe, 200 ana lokasyon olarak yeniden belirlenmiştir. Buna göre Karadeniz Bölgesinde 14 il, 48 ilçe ve 178 ana lokasyonda, Marmara Bölgesinde 5 il, 7 ilçe ve 12 ana lokasyonda, Akdeniz Bölgesinde ise 5 il, 7 ilçe ve 10 ana lokasyonda şimşir bulunduğu belirlenmiştir. Ancak ne yazık ki, Sarı vd. (2022)'nin son kalan canlı şimşir lokasyonlarının belirlenmesine yönelik yaptığı çalışmada, şimşir lokasyonlarının yaklaşık %85'inin kuruduğu ve yalnızca %15'inin kaldığı tespit edilmiştir. Buna ek olarak Ak vd. (2021)'nin yaptığı çalışmada şimşirlerin kurumasına neden olan şimşir güvesi (*C. perspectalis*) Akdeniz Bölgesinde tespit edilmiş ve Akdeniz Bölgesindeki sıcaklığın etkisinden dolayı da şimşir güvesinin yayılışının diğer bölgelere göre daha hızlı olacağı bildirilmiştir. Yine bu çalışma kapsamında birçok canlı şimşir lokasyonundan kurumadan önce bitki örnekleri olarak çoğaltmış ve böylelikle şimşir varlığının önemli bir kısmını muhafaza etmiştir.

SONUÇ

Türkiye dünyada çok önemli bir şimşir havzasına sahiptir. Bu durum hem ekonomik hem de kültürel olarak coğrafyayı ve insanları oldukça etkilemiştir. Yine Türkiye kuzey, güney ve batısı olmak üzere dünyada ender ve oldukça büyük şimşir ormanlarına sahip olmasına rağmen, son 10-15 yılda bu orman varlığımızın büyük bir kısmının ne yazık ki yok olması ile karşı karşıya kaldık. Bu çalışmada elde edilen bilgi ve arazi çalışmaları sonucu ilk kez ülke genelinde kapsamlı olarak şimşir lokasyonları belirlenmiştir. Ancak bu alanların ölçümü ve haritalanması yapılmamıştır. Bu alanların net olarak haritasının çıkarılması ise kurumalardan dolayı oldukça zorlaşmıştır. Bu çalışmada elde edilen bilgiler bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutabilecektir. Ayrıca elde edilen bu bilgiler doğrultusunda eldeki genetik kaynak çoğaltılarak lokasyonların yeniden ağaçlandırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI

Yazarlar bu makale ile ilgili herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

YAZAR KATKISI

Ömer SARI: Metodoloji, araştırma, kavramsallaştırma, doğrulama, orijinal taslağın yazılması. Fisun Gürsel ÇELİKEL: Metodoloji, inceleme ve düzenleme. Halil YAŞAR: Akdeniz Bölgesinde araştırma ve bitki toplama.

TEŞEKKÜR

Bu çalışma, Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü tarafından desteklenmiştir (Project No: TAGEM/BBAD/Ü/19/A1/P2/1071).

Bu çalışmada Orman Bölge Müdürlükleri veri toplamaya, taşra teşkilatları ise arazi çalışmalarına katkı vermiştir.

KAYNAKLAR

- Ak, K., Sarı, Ö., Altaş, K., & Yaşar, H. (2021). A new pest in the boxwood fields of Hatay province, *Cydalima perspectalis* (Walker 1859) (Lepidoptera: Crambidae). *Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 22(1), 109-116. doi: 10.17474/artvinofd.893012.
- Avcı, M., & Özhatay, N. (2005). *Doğu Karadeniz Dağları, Türkiye'nin 122 önemli bitki alanı*. WWF Türkiye, İstanbul, 123-128.
- Ateş, K., İpek, A., & Yıldız, Ş. (2010). *Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü'ndeki şimşir potansiyeli ve kullanımı*. III. Ulusal Karadeniz Ormanlık Kongresi Cilt: III, 1134-1143.
- Aytuğ, B. (1984). *Native stands of boxwood in modern Turkey*. The Boxwood Bulletin vol 23, no.4. Boxwood Workshop To Be Held in Charlottesville, Virginia.

- Baytop, T. (1999). *Türkiye'de bitkiler ile tedavi*. Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 393-394.
- Batdorf, L. R. (2004). *Boxwood; an illustrated encyclopedia*. The American Boxwood Society, Boyce VA. 343 pp.
- Davis, (1982). *Flora of Turkey and the East Aegean Islands*. Volume Seven, Edinburgh at the University Press, 22 George Square, Edinburgh, ISBN:0852243960, pp. 630-632.
- Ekim, T., Koyuncu, M., Vural, M., Duman, H., Aytaç, Z., & Adıgüzel, N. (2000). *Red data book of turkish plants (Türkiye bitkileri kırmızı kitabı)*. Ankara, Türkiye: Tabiatı Koruma Derneği & Yüzüncü Yıl Üniversitesi No: 18.
- Gottwald, H. (1958) *Commercial timbers*. Ferdinand Holzmann Verlag, Hamburg.
- Hall, C. R., Hong, C., Gouker, F. E., & Daughtrey, M. (2021). Analyzing the structural shifts in US boxwood production due to boxwood blight. *Journal of Environmental Horticulture*, 39(3), 91-99.
- Korkmaz, H., & Engin, A. (2001). The flora of the Boyabat (Sinop) dam and its environs. *Turkish Journal of Botany*, 25(6), 397-435.
- Köhler, E. (2014). Buxaceae. En: Greuter, W. & Rankin Rodríguez, R. (ed.). *Flora de la República de Cuba. Serie A. Plantas vasculares*. Fascículo 19(1). Koeltz Scientific Books. Königstein, Alemania. 124 pp.
- Köhler, E., & Brückner, P. (1982). Die pollenmorphologie der afrikanischen Buxus-und Notobuxus-arten (Buxaceae) und ihre systematische bedeutung. *Grana*, 21(2), 71-82.
- Larson, P. D. (1996). *Boxwood: Its history, cultivation, propagation and descriptions*. Boyce, VA: Foliar Press VI.
- Larson, P. D. (1999). *Boxwood: its history, cultivation, propagation and descriptions*. Foliar Press, Virginia.
- Niemiera, A. X. (2018). Selecting landscape plants: Boxwoods. <https://vtechworks.lib.vt.edu/bitstream/handle/10919/84266/HORT-290.pdf> [Erişim tarihi: 17 Haziran 2023].
- Özhatay, N., Byfield, A., & Atay, S. (2005). *Türkiye'nin 122 Önemli Bitki Alanı*. WWF Türkiye Doğal Hayatı Koruma Vakfı Yayını, İstanbul.
- Record, S. J., & Garratt, G. A. (1925). Boxwoods. *Yale University School Forestry Bulletin*, 14: 1-81.
- Sarı, Ö., & Çelikel, F. G. (2019, Ekim 9-11). *Turkey's Boxwoods (Buxus sempervirens and Buxus balearica) and current threats* [Sözlü bildiri]. I. International Ornamental Plants Congress-VII. Süs Bitkileri Kongresi, Bursa, Türkiye.
- Sarı, Ö., Çelikel, F. G., & Yaşar, H. (2022). Current status and the last locations of Turkey's native buxus species (*Buxus sempervirens* L. and *Buxus balearica* Lam.) under threats. *Uluslararası Tarım ve Yaban Hayatı Bilimleri Dergisi*. 8(2), 179-196.
- USDA.NASS. (2019). Census of horticultural specialties. https://www.nass.usda.gov/Publications/AgCensus/2017/Online_Resources/Census_of_Horticulture_Specialties/HORTIC.pdf [Erişim tarihi: 18 Haziran 2023].
- Theplantlist, (2023). <http://www.theplantlist.org/1.1/browse/A/Buxaceae/Buxus/> [Erişim tarihi: 20 Ocak 2023].
- Türkyılmaz, E. (2004). *Şimşir (Buxus sempervirens L.) odununun bazı morfolojik ve fiziksel özellikleri*. V. Ulusal Orman Fakülteleri Öğrenci Kongresi, Bildiriler Kitabı, 2. Cilt-Orman Endüstri Mühendisliği, K.T.Ü. Orman Fakültesi, Trabzon.
- Van Trier, H., Hermans, D., Theunynck, A., & Dumon, M. (2005). *Buxus*. Stichting kunstboek.